

כל בית - מקדש מעט

במלאת י"ד שנים למבצע המיוחד של הפיכת כל בית יהודי ל'מקדש מעט' על-ידי הנחת ספרי קודש וקופת צדקה בכל חדר - הננו מביאים בזה מכתב כללי (בתרגום מאידיש) מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א שפורסם בתחילת המבצע

ב"ה, בימים שבין יו"ד וט"ו בשבט, ראש השנה לאילנות, ה'תשמ"ז. ברוקלין נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בבואנו מיום יו"ד שבט, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, עדיין "חיי" בזכרון הענין של נצחיות הנפש בכלל, ובפרט נצחיות נפשו של נשיא בישראל ואשר כל חייו בעולם הזה היו קשורים וחדורים

בנצחיות התורה והמצוות, וביחוד, כיוון שבעל ההילולא הקים דור, ודורי דורות, של תלמידים וממשיכים ההולכים בדרכיו, ובמיוחד כאשר המטרה העיקרית של עבודתו ופעילותו היתה הפצת התורה (הנגלית והפנימית) והמצוות בחוגים הרחבים ביותר של יהודים בכל מקום, עד שהדבר יקיף את כל יהודי ואת כלל היהודים, בנערינו ובוקנינו ובבנינו ובבנותינו, בלי יוצא מן הכלל, ואדרבה: "כולנו כאחד", ובאופן של "עמדו הכן כולכם" ולומר לה': "נעשה ונשמע" - את כל המצוות ואת כל התורה כולה, לנצח.

לפיכך, מופנית ההצעה והבקשה הכפולה דלהלן לכל אחד ואחת, יהודים בכל מקום שהם, ובהקדמה:

כל שנה, ומשנה לשנה, ביום ההילולא, צריכים להיות, ונהיים, כל עניני בעל ההילולא, לא רק נמשכים, כי אם, ובעיקר, מתחדשים ביתר

תרע"ח (עי רצא ואילך), עטרית (עי תיג ואילך). ד"ה ואתם הדבקים תרפ"ו (עי רכב ואילך). ועוד.

נשיא . . כל חייו . . וחזורים . . התורה והמצוות: כנודע שחיי הצדיק אינם חיים בשריים כ"א חיים רוחניים שהם אמונה ויראה ואהבה - אגה"ק ביאור לסי' ז"ך (קמו, ב).

תלמידים . . ההולכים בדרכיו: ובלשון אדה"ז באגה"ק סי' ז"ך (קמו, א): בראותו ילדיו מעשה ידיו בקרבו יקדישו שמו יתברך אשר יתגדל ויתקדש כאשר נלך בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ו.

עבודתו . . היתה הפצת התורה: להעיר מאו"ית להה"מ (הוצאת קה"ת) קז, סעי"ג ואילך (בהוצאת קה"ת תש"מ ואילך - סתמ"א): ויש צדיקים העומדים בפרץ . . נקראים שומרי תורה.

בנערינו . . ובבנותינו: ע"פ לשון הכתוב - בא יו"ד, ט.

כולנו כאחד: אשר עי"ז נעשה "ברכנו אבינו" - ברכת "שים שלום" בסוף תפלת העמידה. וראה תניא פרק לב.

עמדו הכן כולכם: לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו בקשר ליום הסתלקות-הילולא של אביו (כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע) - נדפס בקונטרס ל"ו בתחילתו (סה"מ קונטרסים ח"ב שצז, ב). אגרות-קודש שלו ח"ד ע"י רעח-ט. וראה לקו"ש ח"ו ע"י 283-4.

נעשה ונשמע: משפטים כד, ז. וראה שבת פח, א.

כל שנה . . הילולא . . מתחדשים: שהרי נוסף לזה שבכל השנה כולה

ט"ו בשבט: אין אומרים בו תחנון (שו"ע או"ח סקל"א ס"ו), ומנהג ישראל לאכול פירות האילן ביום זה - מגי"א שם ס"ק טו. השלמה לשו"ע אדה"ז (לבעה"מ דברי נחמ"י) שם ס"ח. [ויש נוהגים לומר ליקוטים מתני"ך וזהו כו' (נדפסו בס' פרי עץ הדר - ויניציאה, תפ"ח. וכמ"פ לאח"ז). - ולא ראיתי במדינותינו נוהגים כן]. - וראה אנציקלופדי תלמודית ערך חמשה עשר בשבט ס"ד. וש"נ.

ראש השנה לאילנות: משנה ריש מסכת ר"ה (כדעת ב"ה, שהלכה כמותן. ראה - בנדו"ד - רמב"ם ה"ל תרומות פ"ה הי"א. ה"ל מעשר שני פ"א ה"ב). וראה לקוטי לוי"צ אגרות ע"י תיג-D.

לאילנות: כן הוא בכ"מ. במשנה שם: **לאילן** (וראה לקוטי לוי"צ שם אודות הגימטריא ד"אילן" - "אילן", ולא "אילנות") - נתי' בהתוועדות ש"פ יתרו היתש"מ בסופה.

שבט, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר: השייכות דחודש שבט לבעל ההילולא - ראה לקו"ש חכ"ו עמ' 93-4 (ושם עמ' 90 ואילך). ובארוכה ראה שיחות: שי"פ שמות מבה"ח שבט ה'תשמ"ו ס"א-ב (לקו"ש שם עמ' 299-300); שי"פ וראה ר"ח שבט ה'תשמ"ו (שם עמ' 315 ואילך). שי"פ וראה ר"ח שבט שנה זו. וש"נ.

ההילולא: ראה אגה"ק סי' ז"ך וביאורו וסי' כח. סידור שער ה"ל"ג בעומר (דש, ב-ג). אוה"ת נ"ך כרך ב (עי' תתקנד ואילך). ד"ה להבין ענין ל"ג בעומר בתו"ח שמות (רחץ, ב ואילך). ד"ה להבין ענין הילולא דרשב"י בסה"מ תקס"ד (עי' קד), מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב (עי' תרסו ואילך), תרנ"ד (עי' רסא ואילך),

שאת וביתר עוז, כפי שצריכים להיות כל עניני הטוב והקדושה, כפי ההוראה "מעלין בקודש", ובפרט בענינים כלליים ועיקריים.

ההתחדשות היא גם בענינים שכבר היו מקודם, אלא שלפני כן לא היה הענין דבר עיקרי, או לא באותה הדגשה כפי שהיא מתבטאת באופן המחודש. וממילא מעוררת ההתחדשות, אצל אנשים בכלל, ואצל יהודים בפרט, כוחות רעננים, המתבטאים גם במעשה בפועל, והרי "המעשה הוא העיקר". כך נעשים הענינים המחודשים (גם אם אינם חדשים) "כחדשים", ועד לכדי התחדשות העושה אותם "חדשים" ממש.

* * *

טבע האדם, כפי שברא אותו הקב"ה, הוא שתופעה יום-יומית, או אפילו תופעה שאינה תכופה אלא שהיא באה יחד עם, או בתוך, ענינים אחרים, ולא כדבר עיקרי – הרי אין היא מעוררת תשומת לב מיוחדת, גם אם הענין כשלעצמו יהיה חשוב ככל שיהיה.

שונה הדבר כאשר הדבר מופיע כדבר עיקרי, ובתוספת הדגשה מתאימה, שאז ההתייחסות אליו וההיענות הם באופן אחר לגמרי.

ובנוגע אלינו – ענין שכבר דובר עליו בעבר, אבל לא במלוא ההדגשה הנדרשת כשמדובר בדבר עיקרי בחיי יום יום:

לעשות כל בית יהודי ל"מקדש מעט", כפי שהדבר רמוז בציוויו והבטחתו של הקב"ה: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כהדגשת

חכמינו ז"ל שלא נאמר "ושכנתי בתוכו" (לשון יחיד: במקדש), אלא "בתוכם" (לשון רבים) – בכל אחד ואחת, ב"לבבך", "נפשך", "מאורך-ממונך", בכל בית יהודי.

במלים פשוטות: באים לבטא במלוא ההדגשה כי יש לעשות את הענין של "ושכנתי בתוכם" – לדבר עיקרי, ולהתמסר לכך בפועל בהשתדלות הגדולה ביותר, במחשבה דיבור ומעשה, לשם הבאת הדבר להגשמה מעשית במדה המלאה ביותר.

ביתר בהירות ויתר פירושו: ה"מקדש מעט" – "ושכנתי בתוכם" – בלבבו של כל יהודי ובכל בית יהודי, יהוו השתקפות ובבואה, כביכול, של המקדש הכללי, שכלל בתוכו, ושימש בוה מקור לכל העולם, את כל שלושת העמודים שעליהם העולם עומד: תורה, עבודה וגמילות חסדים.

תורה – מודגשת בפרט הראשון של "ועשו לי מקדש" – בהציווי: "ועשו ארון וגו' ונתת אל הארון את העדות" (התורה) – בקודש הקדשים של המשכן והמקדש, ותיכף לאחר שהושלמה התורה (שכתב) – בא הציווי והקיום של: "ושמתם אותו (את ספר התורה) מצד ארון ברית ה'" – בקודש הקדשים.

עבודה – "ביתי בית תפלה יקרא" ו"זה שער השמים", כל התפילות מכוונות ועולות דרך בית המקדש (וקודש הקדשים).

והרי "ועשו לי מקדש" בכלל הוא שיהא "בית לה' מוכן להיות

המקדש הכללי, שכלל בתוכו . . כל שלושת העמודים: ראה (ע"ד החסידות) אוה"ת דרושים לפי זכור (סי"ע איתשפ ואילך).

שלושת העמודים . . תורה, עבודה וגמילות חסדים: אבות פ"א מ"ב. וראה לקו"ת שלח מט, ב. ד"ה על שלשה דברים הישית (ע" 160 ואילך).

עבודה: תפלה, שבמקום קרבנות תיקונה (ברכות כו, א-ב. זחי"ב כ, ב), ונקראת עבודה (תענית ב, א. רמב"ם הל' תפלה בתחלתו. סהמ"צ מ"ע ה (וראה שיחת ש"פ בחוקותי היתש"מ). רבינו יונה באבות שם).

בפרט הראשון של "ועשו לי מקדש": כי י"ה הכלל ("ועשו לי מקדש") כולל ינינים רבים שהם המנורה והשולחן והמזבח וזולתם כולם מחלקי המקדש והכל יקרא מקדש וכ"י – סהמ"צ להרמב"ם מ"ע כ (וראה שם שרש יב – מהשיעורים בלימוד הרמב"ם דימים אלו) – אלא שהרמב"ם לא מנה הארון בין "חלקי המקדש", וכמשנית במק"א. וראה לקו"ש ח"יא ע" 116 ואילך. חכ"א ע" 252 ואילך.

בפרט הראשון . . "ועשו ארון": ראה רמב"ן ר"פ תרומה: עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון . . על כן הקדים הארון והכפורת באון. וראה לקו"ש ח"ד ע" 1346 ובהערות שם. ח"יא שם.

"ועשו ארון גו' . . את העדות": תרומה כה, י"ד. שם, טז.

התורה: פרש"י עה"פ.

ותיכף . . ברית ה': וילך לא, כד-כו. ולהעיר אשר מקום הסנהדרין גדולה היא בלשכת הגזית ורק שם היתה בתקפה (רמב"ם הל' סנהדרין פי"ד הי"א-יב).

תיכף: כי באותו היום שיצא (משה) מן העולם כתב (וסיים) הס"ת (ב"ב טו, א. דב"ר פ"א, ט. מדרש תהלים צ, א. פסיקתא דר"כ פייסקא וזאת הברכה. הובא בהקדמת הרמב"ם לפיה"מ (ולסי' היד)).

ביתי בית תפלה יקרא: ישע"י נו, ז.

"זה שער השמים", כל התפלות . . ועולות: יוצא כה, יז ובפרש"י.

כל התפלות מכוונות . . בית המקדש (וקודש הקדשים): להעיר מברכות ל, א: ה"י עומד בירושלים יכוין את לבו כנגד בית המקדש כ"י ה"י עומד בבית המקדש יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים כ"י. רמב"ם הל' תפלה פ"ה הי"ג. טושו"ע (ודאדה"ז) א"י"ח סצ"ד ס"א-ב.

"תלמידי חכמים אין להם מנוחה כ"י בעוה"ב" (ברכות בסוף. ושי"נ) – י"ל שביום ההילולא ניתוסף עליו שבאין ערוך. וכמובן מאמירת קדיש אז: דאיאת בכתבי הארז"ל (שער הכוונות ענין הקדיש. פתיח שער ו ספ"א בהגה"ה. סידור הארז"ל קודם עלינו, ועוד. הובא בשו"ת ברכה להחיד"א (לשו"ע יו"ד סו"ס שנו) שאמירת הקדיש שייך ג"כ לעליית הנשמה ממדרגה למדרגה בגי"ע זה עצמו. ועפ"ז י"ל, אשר בסיום אמירת הקדיש דייא חודש מסתיים סדר עליות זה ומתחיל סדר חדש בעליות הנשמה בגי"ע זה גופא, ואמירת קדיש ביום היארצי"ט בכל שנה – ה"ז מפני עליית הנשמה אז לדרגא נעלית שבאין ערוך. ואכ"מ.

מעלין בקודש: ברכות כה, א. ושי"נ. ירושלמי בכורים פי"ג הי"ג.

המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז. תקו"ז תנ"ב (פז, סע"א). ת"ס (צג, ב). ת"ע (קלג, ב. קלד, א).

חדשים . . "חדשים" ממש: ראה ספרי ופרש"י עה"פ ואתחנן ו, ו. שו"ע אדה"ז א"י"ח סס"א ס"ב. פרש"י עה"פ תבוא כו, טז. יתרו יט, א. עקב יא, ג.

התחדשות העושה אותם חדשים ממש: להעיר מהשינוי דבנין הורדוס בביתמ"ק השני – שמי שלא ראהו לא ראה בנין נאה מימיו (ב"ב ד, א. וראה ג"כ סוכה נא, ב).

מקדש מעט: ראה יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

בציוויו והבטחתו: דציוויים שבתורה הם (גם) לשון עתיד והבטחה (תו"א ס"פ תשא; או"ת לה"מ הוספות ס"י"ב (ושי"נ); סה"י"מ תרכ"ו ע"י קיב ואילך; תר"ל ע"י קמ ואילך; שם ס"ע קמח ואילך – בנוגע ל"ואהבת"). ובלקו"ת במדבר יג, ג: כי העתיד והציווי שניהם משמשין בלשון אחד.

ועשו לי מקדש: תרומה כה, ח.

ועשו לי מקדש . . בכל בית יהודי: ראה פרש"י עה"פ: ועשו לשמי בית קדושה. ד"ה ועשו לי מקדש תרפ"ה (סה"י"מ תרפ"ה ע"י קטס).

כהדגשת חכמינו ז"ל: בלקו"ת ר"פ נשא (כ, סע"ב) הביאו בשם "ארז"ל" וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים – סט, ב). אלשיך עה"פ תרומה כה, ח קרוב לסופו (ד"ה עוד יתכן – פט, א) של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. וראה גם ד"ה היושבת בגנים תשי"ח (ע" 132 ואילך). ד"ה באתי לגני הדהילולא בתחילתו. ועוד.

שעל המטה, וביניהם כמה תפלות וברכות, ברכות לפני המזון ולאחרי המזון וכו'.

גמילות חסדים: – נוסף לקופת הצדקה שבבית, הרי זה בית שמקיימים בו הכנסת אורחים, גמילות חסדים בנפשו בגופו ובמונו ליחידים ולכלל, תמיכת והחזקת מוסדות תורה, בתי כנסיות לתפלה, ומוסדות צדקה וחסד וכו'.

בית כזה – "מקדש מעט" – נמשל, כביכול, ל"מקדש אד' כוננו ידיך" (בפרשת השבוע), הקשור בפסוק הבא מיד לאחריו: "ה' ימלוך לעולם ועד",

זהו בית ש"מודה אני לפניך מלך" חודר בכל עניני הבית ומהווה נקודת מוקד יסודית להנהגת הבית ובני הבית של כל היום, "לעולם ועד".

ודאי ישנם כל שלושת הענינים האמורים – תורה, תפלה וצדקה – בבתי היהודיים, אך אין הדבר דומה למצב שבו עושים אותם לעיקר ויסוד של כל עניני הבית.

ומאחר שהקב"ה דורש מן האדם לעשות לפי כוחו – מובן שמה שהקב"ה דורש מכל יהודי, איש או אשה, הרי זה לגמרי במסגרת כוחותיו ואפשרויותיו לבצע. אבל בד בבד דורש הקב"ה שכל אחד ואחת ינצל את כוחותיהם בכל מלוא המדה. בפרט ע"פ המאמר הידוע שלא ברא הקב"ה בעולמו דבר אחד לבטלה (כלומר, מיותר ובלתי ניתן

מקריבים בו הקרבנות", כפי שמסביר הרמב"ם, והכוונה והתוכן הפנימי של הקרבן הוא – "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'", להתקרב אל ה', עד לידי הקרבת חלבו ודמו, תפלה במסירת הרצון והנפש.

גמילות חסדים – כפי הציווי הפרטי שמיד לאחר "ועשו ארון" (ופרטיו): "ועשית שולחן גו' ונתת על השולחן לחם", שביית המקדש היה המקום שממנו השפיע הקב"ה את כל חסדיו מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, בשביל העולם בכלל ובשביל בני ישראל במיוחד.

* * *

בכל האמור קיים ציווי של ה': "והלכת בדרכיו", כשם שה' גומל חסדים, כך, כביכול, תהיה אתה גומל חסדים וכו'. ה"מקדש מעט" שבכל בית יהודי צריך לגלם בתוכו את כל שלושת העמודים האמורים:

תורה: – "בית שמגדלין בו תורה", בית שבו לומדים תורה בקביעות, ובאופן של "מגדלין", גדלות בכמות ובאיכות, כולל גם שהבית יהיה "בית מלא ספרים", שהספרים לא ישארו על המדף או בארון, אלא שכל הבית יהיה ממולא (בתוכנם של) הספרים.

תפלה: – "בית שמגדלין בו תפלה", החל מפתיחת היום ב"מודה אני לפניך מלך" ועד ל"השכיבנו אבינו לשלום" בקריאת שמע שעל המטה.

התפלה היא בצבור בבית הכנסת, אבל מיד שיתעורר משנתו על מטו – יקום ויאמר: מודה אני וכו', והיום מסתיים בקריאת-שמע

אחר אחרי ה' אלקיכם תלכו" (ראה יג, ה. סוטה יד, א). ולהעיר מפרש"י ראה שם. וע"ע מכילתא עה"פ בשלח טו, ב. שבת קלג, ב.

בית שמגדלין בו תורה . . תפלה: ראה מגילה כז, רע"א.

בית . . בקביעות: דבית ענינו התיישבות וקביעות – ראה שמואל ב ז, ה-ז (בית לגבי אהל). מפרשים (חדא"ג מהרש"א, עיון יעקב לע"י, ועוד) לפסחים פח, א (בית לגבי הר ושדה).

תורה בקביעות: ראה לקו"ש ח"יב ע' 229 ובהערה שם ד"ה קבוע. – ולא רק קביעות בזמן, כ"א גם קביעות בנפש – לקו"ש כרך א ז, א.

בית מלא ספרים: ע"ד מארז"ל ירושלמי סנהדרין פ"י ה"א. תנחומא קרח ב. במדב"ר פי"ח, ג.

שכל הבית יהי' ממולא: ואף שבבית צ"ל כלים ויש כותלי הבית וכו' – הוא ע"ד ההלכה (שבת צג, סע"ב. רמב"ם ה"ל שבת ספ"ח) דפטור (אף) על הכלי. וראה לקו"ש ח"יב ע' 275 ובהערות 10-11 שם.

מיד שיתעורר משנתו . . יקום ויאמר: **מודה אני:** רמ"א או"ח ס"א סוף ס"א (ובבאר היטב שם). שו"ע אדה"ז שם מהדו"ק ס"א ס"א. שם ס"ה. מהדו"ב ס"א ס"ד. שם ס"ו. סידור אדה"ז לפני "מודה אני". ולהעיר מכש"ט (הוצאת קה"ת) סרי"ב (כו, ג-ד) ע"ד גודל ענין דיבור **הראשון** בקומו משנתו ואיך שהוא משפיע על כל היום.

גמילות חסדים בנפשו בגופו ובמונו: ראה סוכה מט, ב. פרש"י ורבינו יונה לאבות פ"א מ"ב. ד"ה אשר ברא והמשכו ד"ה כל הנהנה תרפ"ט פ"ד ואילך ופ"ח ואילך (סה"מ קונטרסים ח"א כג, א ואילך).

בפרשת השבוע: בשלח טו, יז.

בפסוק הבא מיד לאחריו: שם, יח. וראה להלן הערה ד"ה מקדש אד'.

ש"מודה אני . . חודר: ראה קונטרס ענינה של תורה החסידות ס"ט.

לעולם ועד: להעיר מתניא פכ"ה: ויחוד זה (שע"י עבודת האדם) למעלה הוא נצחי לעולם ועד.

הקב"ה דורש . . לפי כוחו: במדב"ר פי"ב, ג.

בכל מלוא המדה: ראה כתובות סז, רע"א.

המאמר הידוע: שבת עז, ב.

ובירושלמי ברכות פ"ד ה"ה – בסוף הענין – מוסיף ומסיים: הה"ד כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים.

הרמב"ם: ריש ה"ל בית הבחירה.

והתוכן הפנימי של הקרבן: ראה לקו"ת ויקרא ד"ה אדם כי יקריב. ד"ה באתי לגני דההילולא פ"ב. ועוד.

אדם כי יקריב: ויקרא א, ב. וידועה תורת אדה"ז עה"פ (בקוני לימוד החסידות ע' 20).

קרבן . . **להתקרב:** ראה ספר הבהיר ס"י מו (קט). הובא ברקאנטי עה"פ בראשית ד, ג (טו, א); של"ה ר"א, ב. זח"ג ה, רע"א (הובא בשל"ה שם). וראה פע"ח שער התפלה פ"ה. בחיי ורמב"ן עה"פ ויקרא א, ט.

הקרבת חלבו ודמו: ראה לקו"ת פינחס עז, ג ואילך. ד"ה כי חסד חפצתי תרצ"ט (ע' 238 ואילך). ועוד.

ועשית שלחן גו' . . לחם: תרומה כה, כג. שם, ל.

שלחן . . **חסדיו:** ראה ב"ב כה, ב: הרוצה . . שיעשיר יצפון, וסימנך שלחן בצפון (היינו עושר, שיעריך שולחנו מחמת עושרו – רבינו גרשום שם). תקו"י תכ"ד (סט, ב). שו"ע אדה"ז או"ח סצ"ד ס"ג. ושי"י. וראה תיב"ע לפקודי מ, ד (הובא בחדא"ג מהרש"א לבי"ב שם).

שבית המקדש . . **השפיע הקב"ה** . . **חסדיו:** ראה אדר"י פ"ד, ד: על העבודה כיצד, כל זמן שעבודת ביהמ"ק קיימת העולם מתברך על יושביו וגשמים יורדין בזמן כו'.

שביל העולם בכלל: כמארז"ל (במדב"ר פ"א, ג. וראה גם ויק"ר פ"א, יא. שהש"ר פ"ב, ג (ה)) אילו היו אמות העולם יודעים מה הי' המקדש יפה להם קסטריות (גוזזטראות – פי וגירסת הערוך, הובא במת"כ לויק"ר ובמדב"ר שם; או מצור למחנה של אנשי מלחמה – פי מהרז"ו לויק"ר שם) היו מקיפים אותו כדי לשומרו כו'.

והלכת בדרכיו: תבוא כח, ט. רמב"ם ה"ל דיעות פ"א ה"ה-ו. סהמ"צ מ"ע ח (ועד"ז במנין המצות שבריש ספרו). – מהשעורים בלימוד הרמב"ם דימים אלו. שו"ע אדה"ז או"ח סקני"ו ס"ג. ובסהמ"צ שם: וכבר נכפל זה הציווי ואמר ללכת בכל דרכי (עקב יא, כב. ספרי (הובא בפרש"י) שם). . . וכבר נכפל זה הענין בלשון

לניצול), והוא מצפה לפיכך שהכוחות אשר הוא מעניק ינוצלו במלוא המדה.

בכך נכללים גם הכוחות שהקב"ה מעניק ליהודי לקיים את הציווי "להעלות בקודש" – לא להסתפק במצב שבהווה, יהיה טוב ככל שיהיה, כי אם ללכת "מחיל אל חיל", לעלות ולהתעלות יותר ויותר, מזמן לזמן ומיום ליום, בכל הענינים של טוב וקדושה.

* * *

וכאן גם הקשר לראש השנה לאילנות, הלכה ממנו:

התורה אומרת "כי האדם עץ השדה", האדם נמשל לאילן. סימן לעץ חי הוא, שהוא צומח כל העת, ותכליתו של כל עץ היא להוציא פירות טובים ופרי פירות, רבים יותר ככל האפשר וטובים יותר ככל האפשר.

נדרש מיהודי שיפעל באופן של צמיחה מתמדת, מוסיף והולך בכל עניני טוב, המתבטאים וקשורים בשלושת העמודים, תורה, תפלה וגמילות חסדים (מצוות),

וכיוון שכל הענינים האלה קשורים עם הקב"ה, אין סוף ברוך הוא, הרי ממילא גם הם אין-סופיים, ותמיד יש מקום להוסיף בהם,

וגם להוספה ולעליה העניק הקב"ה את כל הכוחות הנחוצים, כאמור, ויותר מכך: לעשות ולפעול בכל האמור בשמחה ובטוב לבב.

* * *

ויהי רצון, שכל אחד ואחת יצליחו בכל האמור, שעל ידי כך יחישו עוד יותר את בנין בית המקדש, הרמוז בפסוק "מקדש אד' כוננו ידיך", בביאת משיח צדקנו, כאשר יקויים "ה' ימלוך לעולם ועד",

ויקיימו במלואם היעודים: רצית השם ארצך, ארצנו תתן יכולה, לשכון כבוד בארצנו, משום שיקויים: הראנו ה' חסדך, וישעך תתן לנו (חסדך שלך וישעך שלך), ובאופן של "הראנו", "וראו כל בשר" – לעיני בשר ממש.

בכבוד ובברכה

ובברכת הצלחה בכל האמור

/מקום התתימה/

שכל הענינים האלה . . אין-סופיים: ראה תהלים קיט, צו: רחבה מצותך מאד (ובמפרשים). וראה יהל אור להצ"צ עה"פ (עי' תעא). אוה"ת בראשית (כרך ג) תקה, ב ואילך. לקו"א להה"מ סקעי"ט (מו, סעי"ג ואילך).

מקדש אד' . . כאשר יקויים ה' ימלוך: ראה פרש"י עה"פ: המקדש אשר כוננו ידיך . . בשתי ידים, ואימתי יבנה בשתי ידים – בזמן שה' ימלוך לעולם ועד, לעתיד לבוא שכל המלוכה שלו.

רצית השם ארצך: תהלים פה, ב. ולהעיר מהשייכות המיוחדת דפסוק זה (לשנה זו) שנת השמיטה – ע"פ מדרש תהלים עה"פ: זשי"ה (עקב יא, יב) ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה, הקב"ה הופך ומתקן ונותן עיניו בה עד שתראה מעשי להקב"ה . . עשו את השמיטין . . אותה שעה היא מרצה מעשי להקב"ה . . לכך רצית ה' ארצך.

ארצנו תתן יכולה: תהלים שם, יג. – ולע"ל אף אילני סרק עתידין לעשות פירות (תו"כ עה"פ בחוקותי כו, ד). וזוהי יתתקן מה שעברה האדמה ועשתה אילני סרק (הערה דלעיל ד"ה ותכליתו). וראה לקו"ש חטי"ז ע' 531 הערה ד"ה אילני סרק*.

לשכון כבוד בארצנו: תהלים שם, יו"ד. וראה מכתב י"א ניסן ה'תשמ"ו בסופו בהערה (הגש"פ עם לקוטי טעמים, מנהגים וביאורים (קה"ת תשמ"ז) ע' תתצד).

הראנו ה' חסדך: תהלים שם, ח. וראה הערות למכתב הנ"ל שם. שיחת כ"ו ניסן (בהיחידות), ושבעה עשר בתמוז ה'תשמ"ו. ועוד.

וראו כל בשר: ישע"י מ, ה.

(* ראה גם לקו"ש חכ"ז עמ' 191 ואילך. המו"ל.

שהכוחות אשר הוא מעניק: כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל (עקב ח, יח). ובפרט מלוי התפקיד אשר בשבילו נבאר.

מחיל אל חיל: לשון הכתוב – תהלים פד, ח. וראה ברכות בסופה. שו"ע אדה"ז או"ח סקני"ה ס"א. ושי"נ.

כי האדם עץ השדה: שופטים כ, יט. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1114 ואילך. ח"ו ע' 308-9. חטי"ז ע' 529 ואילך. חכ"ד ע' 115 ואילך.

האדם נמשל לאילן: בתענית (ז, א) איתא שקאי על **תלמיד חכם**; ועפמשי"ת במשי"נ (ישע"י נד, יג) **"וכל** בניך לימודי ה"י" (ראה ד"ה וכל בניך תרפ"ט, נדפס בסה"מ קונטרסים ח"א טז, ב ואילך) – הרי כל בניך כפשוטו, כאו"א מישראל בכלל זה. והרי כאו"א מחוייב לנהוג במנהגי ר"ה לאילנות.

לעץ חי . . צומח כל העת: להעיר מירושלמי סוכה פ"ג ה"א.

ותכליתו של כל עץ . . להוציא פירות טובים: כמשי"נ (בראשית א, יא) "עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו בו". אלא שעברה האדמה (וי"א שהוסיפה) ועשתה אילני סרק (ירושלמי כלאים פ"א ה"ז ובפ"מ שם. וראה לקו"ש חטי"ז ע' 530 בשוה"ג). וראה להלן הערה ד"ה ארצנו תתן יכולה.

ופרי פירות: כי הם פירות כאלה שנמצא בהם הזרע והגרעין שמהם יצמחו אילנות ופירות כמותם. ראה פרש"י עה"פ בראשית שם.

וגמילות חסדים (מצוות): דכל המצוות נקראות בשם צדקה – ראה תניא פל"ז (מח, ב). תו"א מקץ לח, ג. מב, ג. לקו"ת בשלח ב, א. שה"ש מד, ג. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ס"ע עדרת. ושי"נ.